

Ngeih

Dahlw majhung le haq youq ndaw mbanj, haq mbouj ndaej geijlai nanz ga couh baenzbingh. Boux canghyw gwnzbiengz ndeu aeu gomuenzdaeng daeuj bang de cit, cik loek gizmeg, de caiq mbouj ndaej ndwn hwnjdaeuj, deng ranz gvan de mbaek lo. Seizhaenx bohmehciengx de gaenq caeux couh gvaqseiq, ranz gyoengqde hix lak liux. Gyoengq dahnuengx gvannuengx de aeu rinmbanq vaxmbinq youq gwnz dieg ranz lak neix bang de caep baenz fungh ranzngvax iq ndeu. Yienghneix de couh miz diegyouq swlheij lo.

Gou ndaej geiq, mwh lij iq, ngoenzlawz mbwn cingx, Dahlw couh daeuj ra daxbuz ganggjoj, song ranz gyoengqde liz ndaej mbouj gyae, hoeng, Dahlw aeu byaij saek buenq ngoenz cij daengz. Song diuz ga de gutgungq lumj diuzgaeu nei, daemh aen daenggqgeg ndeu, byaij sam yamq yiet song yamq. Saeknaj de heunyod, gwnz ndang sanq ok heiq liengzsaesusaeu, yienznaeuz de daenj ndaej seuqsak cingjcaez, hoeng, vunz yawj daengz aen naj bingh de lij roxnyinh dwglau dangqmaz, mbouj miz vunz haengj depgyawj de. Daxbuz dauq caeuq de doxndiep raixcaix, danghnaeuz seizhaenx miz yienzfaenh, Dahlw hix dwg dahlwg de lo, daxbuz lainoix miz cungj siengjfpap neix. Bihaenx, bouxlwg daeuz daxbuz dai bae, miz boux daxbuz ndaw fuengzcug ndeu daeuj nai daxbuz, daxbuz geiq coq ndawsim, lumj daxbuz fuengzcug nei lix youq lajmbwn.

Daxgoeng youq Cungguck moq laebbaenz gvaqlaeng, vunzranz couh haujlai bi mbouj raen de. Miz mboengq ndeu, dungxiek lumj binghraq nei gyuemluemz daengx aen mbanj. Gyoengqvunz bae gvat gij doxgaiq gag laihnaeuz gwn ndaej haenx ma gwn, lienz ngawhrin ndaw raengz cungj deng lauz liux bae, hoeng, gyoengqde gig vaiq couh fatyienh, gwn doengh giigwn neix le ndang foeg. Hoeng, doiq daxbuz daeuj gangj, daj nienzdaej daengz binaj loeg nyied duenh seizgan neix, dwg seiz ceiq dwgrengz ceiq nanz gvaq de, de yaek yungh cienzbouh goengrengz siengj banhfpap ra gaiqgwn, cij daiq ndaej haj bouxlwg gvaq daengz binaj gohaeux baenzsou.

Mwh lwgda daxbuz lij yawj ndaej raen, de ciengzseiz daiq gou bae gwnz bya aeu fwnz, gvej nywjvaiz, vat ywdoj. Gij yienghceij nyig rumz byaij de, lumj boux mehmbwk fouxak cunzyawj aen dieg hoenxcienq de gaxgonq youq neix hoenxcienq gvaq nei. Seizhaenx youq gwnz bya, gou ndaej rox haujlai doenghgo: Nyod gocin, nyod goyindou, aeu raemxndat swiq yaep ndeu, couh ndaej cauj dangq byaek gwn; sim vareux caemj raemxgyu, gwn haeuj bak raeuzradrad; doengxhaemh ceiq yungzheih ra ndaej caemdoj, duj vamaeq de cij rox youq duenh seizgan haenx haiva, aeu diuz ragganj bizbwd de naengj cug le hix gwn ndaej; gyoengq lwngyez aeu gwn noh, fwn dingz le bae gwnz bya, gip gyoengq

Diegcoj De 她的乡

□ Banh Siujlouz sij Cejnaz hoiz

潘小楼 著 姐娜 译

阿剩成年后嫁在村里，新婚不久便患上腿疾。一个江湖郎中用灯芯草给她火灸，点错了穴位，她再没能站起来，被夫家休了。那时她的养父母早就过世了，他们的房子也坍塌下去。妹妹妹夫们在原来的地基上，用碎石碎瓦帮她搭起了一间小小的房子。这成了她最后的栖身之所。

我记得小时候，只要天气晴好，阿剩常来找奶奶聊天。两家离得并不远，但她要耗上大半天。她的双腿像藤条一样蜷曲，拄着一只矮脚凳，走三步歇两步。她的脸色总是惨白的，身上散发出一种树荫底下经年累月的森凉。虽然她把自己收拾得素净，但在外人看来，这副离群索居的病容实在怕人，没人愿意和她亲近。奶奶待她却亲切，如果机缘巧合，阿剩也是她的孩子，她多少抱有这样的想法。奶奶失去第一个孩子那年，一位族婆婆宽慰过她，而她自己后来也活成了族婆婆的样子。

爷爷在新中国成立后消失了好些年。曾经有那么一段时间，饥饿像瘟疫一样笼罩着整个村庄，人们搜刮一切自认为可以入口的东西。连水潭里的青苔都被捞空，但他们很快发现这东西能让人像吹了气似的浮肿起来。而对奶奶来说，从年关到来年六月，是一个女人最艰难的战事，她需要全力以赴，才领着五个孩子挨到收成。

奶奶眼睛还看得见的时候，常把我带到山上，拾柴，割牛草，挖药材。她迎风的样子，像极了一位女武神在巡察自己鏖战过的战场。群山友好而温暖的秉性，就是那时候她带我认识的：香椿树、任豆树的新芽，用水一焯，就可以炒了当菜吃；木棉花的花托用盐水蘸了，吃起来滑溜溜的；傍晚时分最容易找出土人参，它们粉色的花只会在那个时段开放，那些肥大的根茎蒸熟了，也可以填肚子的；孩子们总要吃肉的，雨停后到山上去，总能捡到来不及爬回石缝里的山蜗牛，烤熟后挑出肉来拌盐，就是荤菜了；至于猪油，是想都不敢想的，用上一年收的蓖麻种，炒熟去掉皮，放到石臼里捣烂，白花花的腻到齁……

等到她漫山遍野翻过一遍，玉米棒子也抽穗了，才依稀看到了盼头。不过稚嫩的玉米棒子，还掰不下玉米粒，得用刀子刮，收下来的汁水煮了粥，会皱起一层皮，那是粥花，玉米胚芽来的，她舀起来，喂最小的孩子。

在这一场漫长的战事里，大女儿和大儿子注定要比其他子女承受更多。

大女儿嫁给了村里的润麦。他当时在村里颇有些势力。奶奶本以为大女儿嫁过去能有个依靠，哪知润麦是个狠人。油，他自己置了个罐子，里面装有炼好的猪油渣，平时就搁在老婆够不着的地方。灶，他也要和老婆分开两个：多油的；少油的，甚至没油的。这一套在两人开始生育子女之后稍有缓解，而打骂老婆，对他来说一直都是家常便饭。奶奶不是一个喜欢凑热闹的人，可自从大女儿出嫁，一旦听到哭闹声，她总会放下手里的活计仔细听，唯恐是大女儿家的。爷爷的消失忌讳莫深，让奶奶和子女们没了底气，和他人起冲突的时候，他们都选择了忍让，包括大女婿亦不例外。但这并没有换来太平。润麦还是和隔壁的寡妇睡在了一起，执意要和老婆离婚。奶奶的大女儿，也就是我的大姑妈，不得不抛下五女一子，远嫁他乡。

奶奶这辈子最愧对的人，还是大儿子，他从小就不得不担负起连他父亲都做不到的事。她记得那年春耕，笨重的犁重重地压在他小小的肩上，他牵过牛，走进大雾里。第一次出工，当妈的不放心，早早做了午饭送去。远远就听到他的咒骂，她心里觉着不好，飞奔过去，看到犁被扔在一边，他肚皮贴地，被牛一股子蛮力骨碌碌拖着转，手里还拽着牛绳。那一年，他才十岁。

奶奶的大儿子，也就是我大伯，本性不像爷爷，像奶奶，遇事总是沉默，沉默着养活弟弟妹妹，沉默着受大伯母数落，沉默着抽水烟，沉默着喝酒。酒是自己酿的玉米酒，舍不得用好米，都是拣出来的坏粒酿的。毕竟过于操劳，六十岁那年因为肺气肿，还没送到镇医院就没了。

saehaexma benz haeuj rehrin mbouj gib haenx dauqma, dawz duzde bing cug le deu noh okdaeuj, gyauX gyu, couh dwg byaeknoh lo; lumj lauzmou gij doxgaiq neix, dou siengj cungj mbouj gamj siengj ndaej gwn, dou cijndei aeu cehgocoengh daeuj cauj cug bok byuk bae, cuengq ndaw rum bae dub soiq, bienq ndaej haucanxcnX, hawj nywnX daengz goekndaeng bae.

Caj daengz daxbuz ra doh gwnz bya mbat ndeu le, haeuxyangz ndaw reih hix hainduj baenz faeg , cij loq yawjraen daengz di maqmuengh. Haeuxyangz lij nomj lai, ngveih caengz mbaet ndaej, dou couh aeu cax gvat, gvat aeu raemx haeuxyangz cawj baenz souh, gwnz souh miz caengz bwX ndeu, neix dwg vasouh, dwg ngaz haeuxyangz, daxbuz daek daeuj gueng boux lwg ceiq iq de.

Youq duenh ndwenngoenz dwgrengz nanzni neix, dahlwg daih caeuq daeglwg daih beij gyoengq lwg wnq dwgrengz lai di.

Dahlwg daih haq hawj boux heuhguh Yunmwz ndaw mbanj. Yunmwz seizhaenx youq ndaw mbanj miz di seq. Daxbuz bonjlaiz laihnaeuz dahlwg haq gvaqbae miz boux baengh lo, bouxlawz rox, Yunmwz dwg boux vunz doeg, de gag gwn guenqlauz, ndaw guenq miz gemqmou lienh gvaq haenx, de siengzgwq cuengq guenqlauz youq gizdieg mehyah aeu mbouj ndaej haenx. De caeuq mehyah baen cauq cawj haeuxbyaek: Miz lauz lai, miz lauz noix, roxnaeuz mbouj miz lauz. Daengz gyoengqde miz lwg le, baen rek cawj gwn cij noix di lo. Hoeng, de lij ciengzseiz ndaq moeb mehyah. Daxbuz mbouj dwg boux maij yawj nauhyied, hoeng, daj dahlwg de haq le, baez dingqnyi singdaej singnauh, de couh cuengq hong ndaw fwngz roengzdaeuj sijsaeq dingq, lau dwg ndaw ranz dahlwg daih cienz daeuj. Yaemmuenz gij saeh daxgoeng siusaet neix, sawj daxbuz caeuq gyoengq lwg de mbouj miz saenqsim, mwh caeuq bouxwnq doxdawz, cungj nyiengh vunz mbouj gamj dingj, lwggwiz daih de hix dwg yienghneix. Hoeng couhcinj yienghneix nyiengh vunz, hix mbouj ndaej an’ onj gvaq saedceij. Yunmwz lij dwg bae caeuq mehmaiQ renznden caemh ninz, euq aeu mehyah lizvwnh. Dahlwg daih daxbuz, hix couh dwg guxdaih gou, mbouj ndaej mbouj vut roek boux lwg, haq bae dieggyae.

Daxbuz ciuhneix ceiq doiq mbouj gvaq daeglwg daih de, daeglwg daih daj iq couh mbouj ndaej mbouj gwed gij saeh ndaw ranz daxboh de cungj guh mbouj daengz haenx. Daxbuz ndaej geiq bihaenx cingeng, aencae naekgywg at youq gwnz mbaq iqet daeglwg daih, de yien duzvaiz, byaij haeuj ndaw mok nanwnwt bae. Daeglwg baez daih’ it okbae guh hong, duxbuz boux guh meh neix mbouj cuengqsim, caeuxcaeux couh cawj ngaizringz soengq bae hawj lwg gwn. Daxbuz youq giz gyae’gyang couh dingqnyi daeglwg daenduq, ndawsim roxnyinh gig nanzsouh, buet gvaqbae, yawjraen aencae deng gveng youq henz, daeglwg naengdungx nem gwnz dieg, deng duzvaiz rengzhung rag dwk cienqlulu, ndaw fwngz lij gaemdawz diuz ragbawh. Bihaenx, daeglwg daih ngamq cib bi.

Daeglwg daih daxbuz, hix couh dwg bohlungz daih gou, bonjsingq de mbouj lumj daxgoeng, lumj daxbuz, bungz daengz saeh cungj bakmwt, de bakmwt ciengx lix daegnuengx dahnuengx, bakmwt dingq mehbaj daih namhsusbub, bakmwt gwn ien gwn laeuj. Laeuj dwg aeu haeuxyangz gag oemq baenz, sij mbouj ndaej aeu haeux ndei daeuj oemq. Bohlungz daih aenvih guh hong dwgrengz lai, de ndaej loeg cib bi bihaenx baenz bingh bwtfoeg, caengz soengq daengz yihyen ndawcin couh gvaqseiq lo.